

ระดับและรูปแบบความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ของผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวไทย
และเจ้าของภาษาชาวอเมริกัน*

Pragmatic awareness levels and patterns reported by Thai learners of English
and the native speakers of American English

ปจรรย์ นิพาสพงษ์**

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ระหว่างผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวไทยกลุ่มเก่ง กลุ่มอ่อนและเจ้าของภาษาชาวอเมริกัน และเพื่อศึกษารูปแบบความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ของผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวไทย การศึกษาระดับความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ทำโดยให้กลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มรวม 90 คนรายงานความเหมาะสมของสำนวนวัจนกรรมการขอร้องและการให้คำแนะนำในมาตรวัดระดับ จากนั้นกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนชาวไทย 12 คนได้ถูกสุ่มมาจากกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อนเพื่อทำแบบวิเคราะห์สำนวนวัจนกรรม เพื่อหารูปแบบความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ของผู้เรียนชาวไทย ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้เรียนชาวไทยทั้งสองกลุ่มรายงานระดับความตระหนักในระดับที่ใกล้เคียงกัน แต่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกัน ผู้เรียนชาวไทยทั้งสองกลุ่มมีรูปแบบร่วมทางความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ที่คล้ายกัน โดยกลุ่มตัวอย่างแสดงความตระหนักครอบคลุมทั้งปัจจัยทางสังคมและทางภาษาศาสตร์ ข้อแตกต่างระหว่างรูปแบบความตระหนักของผู้เรียนชาวไทยทั้งสองกลุ่มคือ ความแตกต่างด้านความรู้เรื่องสำนวนตามธรรมเนียมปฏิบัติและการรับรู้ปัจจัยด้านอำนาจ สาเหตุหลักของความแตกต่างด้านระดับความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ระหว่างผู้เรียนชาวไทยและกลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกัน คือ ความไม่เข้าใจกลวิธีความสุภาพในภาษาอังกฤษของผู้เรียนชาวไทย และการรับรู้ปัจจัยทางสังคมที่แตกต่างกันระหว่างผู้เรียนชาวไทยและกลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกัน

Abstract

The objective of this study is two-fold. Firstly, to compare levels of pragmatic awareness between Thai EFL learners of high- and low-English proficiency and Americans, and secondly, to examine patterns of pragmatic awareness reported by the two groups of Thai learners. A total of 90 subjects, 30 for each group, were asked to judge the appropriateness level of the speech act of request and suggestion in a rating scale. Then,

* บทความนี้เขียนขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยเรื่อง “ระดับและรูปแบบความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ของผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวไทยและเจ้าของภาษาชาวอเมริกัน”

** อาจารย์ ดร.ปจรรย์ นิพาสพงษ์ ปัจจุบันมีตำแหน่งเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร e-mail address: ajarnyin@gmail.com

12 Thai learners from the high- and low-English proficiency groups were chosen at random to attend the patterns of pragmatic awareness test. Results reveal that, overall, the two groups of Thai learners report similar levels of pragmatic awareness, which are different from those of the Americans in terms of statistical significance. Results on patterns of pragmatic awareness show a correspondence between patterns reported by the two groups of Thai learners. The subjects from both groups show their awareness of sociopragmatic and pragmalinguistic components. The differences in their awareness patterns are their recognition of conventional forms and their perception of relative power. Possible factors leading to the differences between Thai learners' and the American's levels of pragmatic awareness are the incomprehension of English politeness strategies of the Thai learners and the difference in sociopragmatic perception between the Thais and the Americans.

บทนำ

แนวความคิดเกี่ยวกับความสำคัญของความตระหนักที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาเริ่มมาจากสมมุติฐานการสังเกต (Noticing Hypothesis) ของชมิทท์ (Schmidt, 1990, 1993) โดยชมิทท์เชื่อว่าความตระหนักเป็นบ่อเกิดของการสังเกต (noticing) อันเป็นที่มาของการเรียนรู้ (acquisition) และการเรียน (learning) ชมิทท์ (1993) ได้อธิบายว่า ความตระหนัก (awareness) หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรู้ในที่นี้หมายถึงการสัมผัสและความรู้ความเข้าใจ ซึ่งในบริบทการเรียนภาษามักหมายถึงการรับรู้ของภาษานั้น สมมุติฐานการสังเกตของชมิทท์ได้เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในวงการนักภาษาศาสตร์ โดยนักวิจัยจำนวนมากได้ศึกษาความสำคัญของความตระหนักต่อการเรียนรู้ไวยากรณ์ของผู้เรียนภาษา แต่งานวิจัยที่ศึกษาความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatic awareness) ยังไม่เป็นที่แพร่หลายนัก งานวิจัยส่วนใหญ่ทางวัจนปฏิบัติศาสตร์สามารถแบ่งออกได้เป็นสองประเภทหลัก ประเภทแรกเป็นงานวิจัยในห้องเรียนที่ศึกษาผลของวิธีการสอนที่มีต่อผลผลิตทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatic production) ของผู้เรียน (อาทิงานของ Fukuya & Zhang, 2002; Takahashi, 2001; Jorda, 2004; King & Silver, 1993; Silva, 2003; Kondo, 2001; Martinez-Flor, 2004) ประเภทที่สอง คือ การศึกษารูปแบบการใช้วัจนกรรมต่างๆที่เป็นรูปแบบเฉพาะของผู้เรียนแต่ละชาติ หรือการศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการใช้วัจนกรรมของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองและของเจ้าของภาษา (อาทิงานของ Blum-Kulka, 1991; Garcia, 1989, 1993; Kubota, 1996; Widjaja, 1997; Liao & Bresnahan, 1996) ทั้งนี้งานวิจัยที่มุ่งศึกษาความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ของผู้เรียนนั้นยังมีน้อยอยู่มากเมื่อเทียบกับความสำคัญของการส่งเสริมให้ผู้เรียนภาษาตระหนักถึงการใช้ภาษาอย่างเหมาะสมต่อบริบททางสังคมวัฒนธรรม ซึ่งจากผลการวิจัยของ บาร์โดวี-ฮาร์ลิก และดอร์นเย (Bardovi-Harlig & Dornyei, 1998) และ ชาวเออร์ (Schauer, 2006) พบว่าตามความคิด

ของเจ้าของภาษาหรือผู้มีความเชี่ยวชาญทางภาษานั้น ความผิดพลาดทางวัจนปฏิบัติศาสตร์จัดว่าเป็นความผิดที่กระทบต่อความสำเร็จในการสื่อสารอย่างร้ายแรงมากกว่าความผิดพลาดไวยากรณ์เสียอีก

การใช้ภาษาอย่างไรให้เหมาะสมนั้นเป็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนการสอนวัจนปฏิบัติศาสตร์ภาษาที่สอง (interlanguage pragmatics) เนื่องจากผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองและภาษาต่างประเทศอาจมีการรับรู้ถึงรูปแบบภาษาที่เหมาะสม ปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อการเลือกใช้ภาษาตลอดจนการตีความสำนวนภาษาแตกต่างจากเจ้าของภาษา ซึ่งผลการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา (อาทิ Ide, 1989; Mao, 1994; Matsumoto, 1988; Pan, 1995) พบว่าการรับรู้ปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้ภาษานั้นมีความแตกต่างกันในแต่ละวัฒนธรรม การศึกษาวิจัยทางความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์จึงมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้เราเข้าใจถึงรูปแบบความตระหนักและการรับรู้ปัจจัยต่างๆทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ของผู้เรียนภาษาได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ของผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวไทยกลุ่มเก่ง กลุ่มอ่อน และเจ้าของภาษาชาวอเมริกัน
2. เพื่อศึกษาหารูปแบบความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ของผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวไทยกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อน

ทบทวนวรรณกรรม

องค์ประกอบทางวัจนปฏิบัติศาสตร์

ลีช (Leech, 1983) และโทมัส (Thomas, 1983) ได้แบ่งองค์ประกอบของวัจนปฏิบัติศาสตร์ออกเป็นสององค์ประกอบได้แก่ ความรู้ทาง pragmalinguistics และ sociopragmatics ความรู้เกี่ยวกับ pragmalinguistics หมายถึง องค์ประกอบทางไวยากรณ์และรูปแบบภาษาในการจะทำให้วัจนกรรมหนึ่งๆ บรรลุเจตนาแห่งการสื่อสาร ซึ่งต้องอาศัยกลวิธีทางภาษาหลากหลายประการ คลาร์ก (Clark, 1979) และโทมัส (1983) ได้แบ่งความรู้ด้านนี้ออกเป็นสองส่วน ส่วนแรกคือความรู้เกี่ยวกับวิธีถ่ายทอดคำพูดตามแบบแผนที่เป็นที่นิยมหรือที่เรียกว่าตามธรรมเนียมปฏิบัติ (conventions of means) กลวิธีในที่นี้หมายถึงกลวิธีในการถ่ายทอดเจตนาของคำพูด (speech intentions) ออกมาเป็นถ้อยความซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละวัฒนธรรม อาทิ การใช้รูปภาษาแบบอ้อมแต่เป็นที่เข้าใจกัน (conventionally indirect) เป็นกลวิธีถ่ายทอดเจตนาของคำพูดตามธรรมเนียมปฏิบัติในภาษาอังกฤษ เช่น การใช้รูปประโยคคำถาม Would it be possible to...? และ Why don't you...? เป็นกลวิธีในการขอร้องและการให้คำแนะนำ ส่วนประกอบที่สองในความรู้ทาง pragmalinguistics คือ ความรู้ในรูปแบบภาษาตามธรรมเนียมปฏิบัติ (conventions of form) รูปแบบภาษานี้รวมถึงรูปแบบสำนวน โครงสร้างทางไวยากรณ์และรูปแบบภาษาที่สัมพันธ์กับกลวิธีความสุภาพต่างๆ เช่น การใช้คำเพื่อเพิ่มความหนักแน่น (intensifier) หรือเพื่อทำให้คำพูดนั้นฟังอ่อนลง (softener) ซึ่งการที่ผู้พูดหรือผู้เรียนภาษาที่สองจะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีความสามารถทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ ผู้พูดจะต้องสามารถเลือกใช้กลวิธีการพูดและรูปแบบภาษาตามแบบแผนที่เป็นที่นิยมให้เหมาะสมกับสถานการณ์

ซึ่งแต่ละสถานการณ์ก็ถูกควบคุมด้วยเงื่อนไขทางสังคมวัฒนธรรมที่เป็นแบบแผนเฉพาะของแต่ละภาษาอีกด้วย ดังนั้น ความสามารถทางวัจนปฏิบัติศาสตร์จึงต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สอง คือ ความรู้เกี่ยวกับ sociopragmatics ซึ่งหมายถึง ความรู้เกี่ยวกับเงื่อนไขหรือปัจจัยทางสังคมที่ควบคุมการใช้ภาษาของผู้พูด ได้แก่ การรับรู้อำนาจ (relative power) และระยะห่างทางสังคม (social distance) ของคู่สนทนา รวมทั้งระดับความหนักเบาของเนื้อหา (degree of imposition) (Brown & Levinson, 1987) โทมัส (Thomas, 1983) ได้กล่าวถึงปัจจัยทางสังคมอื่นๆเพิ่มเติม อันได้แก่ การค้ำประกันสิทธิและหน้าที่ (mutual right and obligations) ข้อห้ามต่างๆในวัฒนธรรม (taboos) และขั้นตอนตามธรรมเนียมปฏิบัติ (conventional procedures) นอกจากนี้ ในการศึกษาทฤษฎีความสุภาพของชาวเอเชีย คง (Kong, 1998) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ทฤษฎีความสุภาพของชาวจีน จากผลการศึกษาจึงได้นำเสนอปัจจัยทางสังคมเพิ่มเติม คือ การค้ำประกันความสัมพันธ์ในอนาคตกับผู้ที่สนทนาด้วย (mutual expectation of relationship continuity)

มุมมองที่แตกต่างกันของแนวคิดเกี่ยวกับความสุภาพ

แพน (Pan, 2000) ได้กล่าวว่าแนวทางในการศึกษาความสุภาพสามารถแบ่งออกได้เป็นสองแนวทางใหญ่ๆด้วยกัน คือ การศึกษาทฤษฎีความสุภาพด้วยแนวทางที่มุ่งเน้นการศึกษาตัวภาษา (language-based approach) และแนวทางที่เน้นการศึกษาระบบความสัมพันธ์ทางสังคม (society-based approach) การศึกษาความสุภาพแบบ language-based approach มุ่งศึกษาความสุภาพในฐานะการเป็นส่วนหนึ่งของความรู้ทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ โดยเน้นการศึกษารูปแบบภาษาตามกลวิธีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ในภาษาหนึ่งๆ ในขณะที่แนวทาง society-based approach ศึกษาความสุภาพในฐานะการอธิบายความสัมพันธ์และปัจจัยทางสังคมระหว่างคู่สนทนา ทฤษฎีความสุภาพใน language-based approach ที่เป็นที่รู้จักแพร่หลายและถูกใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาด้านความสุภาพมากที่สุด คือทฤษฎีความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown & Levinson, 1987) ที่กล่าวว่ากลวิธีความสุภาพถูกสร้างขึ้นเพื่อการรักษา “หน้า” ของผู้ฟัง ซึ่ง หน้า สามารถแบ่งได้เป็นสองประเภท ได้แก่ หน้าด้านบวก และหน้าด้านลบ หน้าด้านบวก คือ ความต้องการให้ได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น ส่วนหน้าด้านลบ คือ ความต้องการเป็นอิสระ ไม่ถูกผู้อื่นรบกวนหรือละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ทฤษฎีความสุภาพของบราวน์และเลวินสันกล่าวว่ากลวิธีความสุภาพนี้เป็นกลไกสำคัญในการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังเมื่อคู่สนทนามีการใช้วัจนกรรมที่คุกคามหน้า (Face Threatening Act: FTA) เช่น การแสดงความไม่เห็นด้วย (disagreement) และการขอร้อง (request)

อย่างไรก็ตาม ได้มีนักวิชาการที่ศึกษาความสุภาพของชาวเอเชียหลายท่าน อาทิ อิเดะ (Ide, 1989), เหมา (Mao, 1994) มัทสึโมโตะ (Matsumoto, 1988) และแพน (Pan, 1995, 2000) ได้ตั้งคำถามเกี่ยวกับทฤษฎีความสุภาพของบราวน์และเลวินสันโดยสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้สามประการ คือ 1) ความคิดเรื่อง “หน้า” ของบราวน์และเลวินสันเป็นมุมมองตามวัฒนธรรมของชาวตะวันตก ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดเรื่อง “หน้า” ของชาวตะวันออก 2) น้ำหนักของปัจจัยทางสังคม คือ อำนาจ ระยะห่างทางสังคม

และความหนักเบาของเนื้อหาที่มีความแตกต่างกันในวัฒนธรรมที่ต่างกัน และ 3) มุมมองต่อการกระทำที่คุกคามหน้า (FTA) นั้นแตกต่างกันในแต่ละวัฒนธรรม

จากข้อจำกัดของทฤษฎีความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน จึงได้มีผู้พยายามอธิบายแนวคิดเรื่องความสุภาพผ่านระบบความสัมพันธ์ทางสังคมแทน ทฤษฎีในแนวทางนี้ได้แก่ ทฤษฎีความสุภาพของสกอลลอนและสกอลลอน (Scollon & Scollon, 1995) โดยสกอลลอนและสกอลลอนได้นำเสนอระบบความสุภาพ (politeness system) 3 ระบบ ได้แก่ ระบบความสัมพันธ์แบบคล้อยตาม (deference politeness system) แบบแสดงความเป็นพวกพ้อง (solidarity politeness system) และแบบลำดับชั้น (hierarchical politeness system) ในระบบ deference politeness ผู้พูดและผู้ฟังมองว่าตนอยู่ในสถานะทางสังคมเดียวกันกับอีกฝ่าย โดยไม่มีฝ่ายใดพยายามแสดงอำนาจเหนือฝ่ายตรงข้าม (-Power) ในขณะเดียวกันผู้พูดและผู้ฟังก็ไม่มีความสัมพันธ์กัน (+Distance) กลวิธีความสุภาพในระบบความสัมพันธ์นี้จะเน้นแบบ independence strategies โดยมีลักษณะการใช้รูปภาษาที่หลีกเลี่ยงการคุกคามหน้าและเลี่ยงความเสี่ยงที่จะเสียหน้า ทั้งนี้ กลวิธีทางภาษาเพื่อรักษาน้ำหน้านั้นจะแตกต่างกันไปในแต่ละวัฒนธรรม ระบบ solidarity politeness คู่สนทนามองว่าตนมีอำนาจเท่าเทียมกับอีกฝ่าย (-Power) และมีความคุ้นเคยกัน (-Distance) กลวิธีความสุภาพในระบบความสัมพันธ์นี้จะเน้นแบบ involvement strategies ซึ่งมีลักษณะรูปแบบภาษาที่หลีกเลี่ยงการขัดแย้ง แสดงความพึงพาอาศัยกัน เป็นพวกพ้องกัน หรือการมีความเห็นไปในทางเดียวกัน ระบบสุดท้ายคือระบบความสัมพันธ์แบบ hierarchical politeness ผู้พูดหรือผู้ฟังฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีอำนาจมากกว่าฝ่ายตรงข้าม (+Power) และฝ่ายตรงข้ามยอมรับความมีอำนาจน้อยกว่าของตน (-Power) ในขณะเดียวกัน คู่สนทนาอาจมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันหรือมีระยะห่างทางสังคมก็ได้ (+/-Distance) ในระบบความสัมพันธ์นี้ผู้ที่มีความอำนาจมากกว่าจะใช้กลวิธีความสุภาพแบบ involvement strategies เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งและแสดงความเป็นพวกพ้อง ในขณะที่ผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่ามักแสดงความสุภาพด้วยการใช้ independence strategies เพื่อลดการคุกคามหน้าและแสดงความเคารพต่อคู่สนทนา โมเดลความสุภาพของสกอลลอนและสกอลลอนนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนของการปะทะกันระหว่างปัจจัยด้านอำนาจ ระยะห่างทางสังคม กลวิธีเกี่ยวกับหน้า และค่านิยมทางวัฒนธรรมในการสื่อสาร ดังนั้นโมเดลความสุภาพของสกอลลอนและสกอลลอนจึงถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลายในการศึกษาทางการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

ความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์

การศึกษาด้านความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ที่ถือได้ว่าเป็นการศึกษาด้านแบบในด้านนี้ได้แก่งานของบาร์โดวี-ฮาร์ลิกและดอร์นยี (Bardovi-Harlig & Dornyei, 1998) โดยทั้งคู่ได้ศึกษาเปรียบเทียบความตระหนักถึงข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์และข้อผิดพลาดทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ระหว่างผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง (ESL learners) และผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ (EFL learners) กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มได้ดูวิดีโอเกี่ยวกับสถานการณ์ในวัจนกรรมต่างๆรวม 20 สถานการณ์ โดยหลังจากดูฉากในแต่ละสถานการณ์จบแล้ว ผู้เข้าร่วมวิจัยจะต้องระบุในแบบสอบถามว่าพบข้อผิดพลาดใน

การสื่อสารหรือไม่ หากพบให้ระบุค่าระดับความร้ายแรงของข้อผิดพลาดนั้นๆในมาตรวัดระดับ (rating scale) ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองมีความตระหนักถึงข้อผิดพลาดทางวัจนปฏิบัติศาสตร์มากกว่าข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ และระบุค่าความร้ายแรงของความผิดพลาดทางวัจนปฏิบัติศาสตร์มากกว่าความผิดพลาดทางไวยากรณ์ ในทางตรงกันข้าม ผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศชาวอังกฤษรับรู้ถึงข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์มากกว่าข้อผิดพลาดทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ และให้ค่าความร้ายแรงต่อความผิดพลาดทางไวยากรณ์มากกว่าเช่นกัน

นิชโกดาและโรเวอร์ (Niezgoda & Rover, 2001) ได้ทำการศึกษาตามงานของบาร์โดวี-ฮาร์ลิกและดอร์นเย โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองซึ่งเป็นผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวสาธารณรัฐเชคและผู้เรียนภาษาอังกฤษในฮาวาย การศึกษานี้ได้ใช้เครื่องมือวิจัยขึ้นเดียวกับการศึกษาต้นแบบ แต่ผลการวิจัยกลับได้ผลตรงกันข้ามกับงานวิจัยของบาร์โดวี-ฮาร์ลิกและดอร์นเย เนื่องจากผู้เรียนชาวสาธารณรัฐเชคได้ระบุค่าความร้ายแรงของทั้งความผิดพลาดทางวัจนปฏิบัติศาสตร์และความผิดพลาดทางไวยากรณ์มากกว่าผู้เรียนภาษาในฮาวาย ชวเออร์ (Schauer, 2006) ได้ให้ข้อสังเกตว่าสาเหตุของผลการวิจัยที่แตกต่างกันระหว่างงานวิจัยของบาร์โดวี-ฮาร์ลิกและดอร์นเยกับนิชโกดาและโรเวอร์มาจากกระบวนการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง บาร์โดวี-ฮาร์ลิกและดอร์นเยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยเฉลี่ยมีคุณสมบัติใกล้เคียงกันระหว่างผู้เรียนทั้งสองกลุ่ม แต่ในงานวิจัยของนิชโกดาและโรเวอร์กลุ่มตัวอย่างชาวสาธารณรัฐเชคเป็นผู้เรียนภาษาอังกฤษที่มีความรู้พื้นฐานทางภาษาเป็นอย่างดีและกำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรภาษาอังกฤษเร่งรัด (intensive English program) ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในโรงเรียนภาษาในฮาวายมาจากพื้นฐานการศึกษาที่แตกต่างกัน จากข้อสังเกตดังกล่าว ทำให้ชวเออร์ (Schauer, 2006) ได้ทำการศึกษาตามงานวิจัยต้นแบบของ บาร์โดวี-ฮาร์ลิกและดอร์นเยอีกครั้ง โดยการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้เครื่องมือวิจัยต้นแบบ แต่ทำการศึกษาเปรียบเทียบความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ระหว่างผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวเยอรมันในประเทศเยอรมนี และผู้เรียนชาวเยอรมันที่กำลังศึกษาภาษาอังกฤษในประเทศอังกฤษ ทั้งนี้ผู้เรียนทั้งสองกลุ่มจะถูกนำมาเปรียบเทียบกับระดับความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างเจ้าของภาษาชาวอังกฤษ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของบาร์โดวี-ฮาร์ลิกและดอร์นเยที่ว่าผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศแสดงความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์น้อยกว่าผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง นอกจากนี้งานวิจัยชิ้นนี้ยังมีการศึกษาต่อยอดไปอีกว่าผู้เรียนจะพัฒนาความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ในภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นตามระยะเวลาที่อาศัยในประเทศเจ้าของภาษา

นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่มุ่งศึกษาเฉพาะความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์อย่างเดียวโดยไม่เน้นความตระหนักด้านไวยากรณ์ บาร์โดวี-ฮาร์ลิกและกริฟฟิน (Bardovi-Harlig & Griffin, 2005) ได้ทำการศึกษาความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง โดยกลุ่มตัวอย่างได้ชมวิดีโอเกี่ยวกับสถานการณ์วัจนกรรมต่างๆ และสังเกตส่วนที่ขาดหายไปในแต่ละวัจนกรรม จากนั้นจึงแสดงบทบาทสมมติ (role play) เพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดในสถานการณ์ดังกล่าว ผลการศึกษาชี้ว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถสังเกตเห็นข้อผิดพลาดทางวัจนปฏิบัติศาสตร์และสามารถบ่งบอกสิ่งที่ขาดหายไปจากวัจนกรรมนั้นๆได้ อย่างไรก็ตามสำนวนภาษาที่กลุ่มตัวอย่างนำมาแสดงเพื่อทำให้วัจนกรรมนั้นๆสมบูรณ์ยังมี

ความแตกต่างกับสำนวนที่ใช้โดยทั่วไปของเจ้าของภาษา ฮินเคิล (Hinkel, 1997) ได้ทำการศึกษาความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ในวัจนกรรมการให้คำแนะนำ (suggestion) ของผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวจีน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นความแตกต่างอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติระหว่างกลวิธีการให้คำแนะนำของผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวจีนกับเจ้าของภาษา โดยกลุ่มตัวอย่างชาวจีนเห็นว่ากลวิธีการให้คำแนะนำทางตรงและการแนะนำโดยการกล่าวหลีกเลี่ยงเป็นกลวิธีที่เหมาะสม ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างเจ้าของภาษาเห็นว่าการให้คำแนะนำที่เหมาะสมควรใช้กลวิธีทางอ้อมมากกว่า

คุกและลิดดิโคท (Cook & Liddicoat, 2002) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์กับระดับความสามารถทางภาษาของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างได้ถูกแบ่งเป็นกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อนก่อนทำข้อสอบปรนัยเกี่ยวกับสถานการณ์วัจนกรรมการขอร้อง (request) จากนั้นผู้เข้าร่วมวิจัยจะต้องเลือกตอบการตีความที่มีต่อสำนวนการขอร้องดังกล่าวจากข้อสอบปรนัย ผลการวิจัยพบความแตกต่างอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติระหว่างผู้เรียนกลุ่มอ่อนกับเจ้าของภาษาในการตีความการขอร้องทางตรง และพบความแตกต่างอย่างมากระหว่างผู้เรียนทั้งสองกลุ่มกับเจ้าของภาษาในการตีความการขอร้องทางอ้อม ชาวเออร์ (Schauer, 2006) ได้ทบทวนงานวิจัยข้างต้นและให้ข้อสังเกตว่ากลวิธีการขอร้องทางตรงอาจเป็นกลวิธีแรก que ผู้เรียนภาษาพัฒนาความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ เนื่องจากผลการวิจัยไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติระหว่างผู้เรียนกลุ่มเก่งกับเจ้าของภาษาในการตีความการขอร้องทางตรง

ด้านการศึกษาความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์จากมุมมองของการสอน มาร์ติเนซ-เฟลอร์และโซเลอร์ (Martinez-Flor & Soler, 2007) ได้ทำการศึกษาโดยทดลองแนวทางการสอนวัจนปฏิบัติศาสตร์ทางตรง (explicit instruction) และทางอ้อม (implicit instruction) ต่อการพัฒนาความตระหนักในการใช้วัจนกรรมการให้คำแนะนำของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยกลุ่มทดลอง 2 กลุ่มและกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการบำบัด 1 กลุ่ม กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้ฝึกการใช้ภาษาเพื่อให้คำแนะนำ โดยกลุ่มที่ได้รับการสอนทางตรงได้รับคำอธิบายทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ (explicit metapragmatic explanation) เมื่อเกิดข้อผิดพลาดทางภาษาในการทำแบบฝึกหัด ในขณะที่กลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนแบบอ้อมได้รับข้อมูลนำเข้า (input enhancement) เกี่ยวกับสำนวนการให้คำแนะนำที่เหมาะสมจากการชมวิดิทัศน์และได้รับข้อมูลป้อนกลับแบบ recast เมื่อกลุ่มตัวอย่างใช้ภาษาผิดพลาดในการฝึกบทบาทสมมติ (role play) เครื่องมือวิจัยที่ใช้เก็บข้อมูลคือมาตรวัดระดับความเหมาะสมของสำนวนการให้คำแนะนำที่ประกอบด้วยสถานการณ์การให้คำแนะนำ 8 สถานการณ์ ผลการศึกษาพบว่าการสอนทั้งสองแนวทางช่วยเพิ่มความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ให้แก่กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนเมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุม นอกจากนี้ มาร์ติเนซ-เฟลอร์และโซเลอร์ได้นำเสนอข้อดีและข้อจำกัดของแนวทางการสอนทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการพัฒนาความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ายังมีช่องว่างทางการวิจัย (research gap) ในงานวิจัยทางความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์อยู่มาก ประการแรกคือเนื่องจากงานวิจัยที่กล่าวถึงมาล้วนเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณที่ศึกษาระดับความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์โดยการ

ใช้มาตรวัดระดับความเหมาะสมของสำนวนวัจนกรรม (speech act forms) เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูล การศึกษาเชิงคุณภาพในเรื่องนี้จึงยังเป็นที่ต้องการอยู่มาก ประการที่สองคือ การให้คำนิยามของ “ความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์” ที่แตกต่างกัน เช่น งานวิจัยของบาร์โดวี-ฮาร์ลิกและดอร์นเอนิยามความตระหนักด้านนี้เป็นการรับรู้ข้อผิดพลาดทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ งานของอินเคลนิยามว่าเป็นการรับรู้ถึงกลวิธีทางวัจนกรรมที่เหมาะสม ส่วนงานวิจัยของคัคและลิตติโคทนิยามความตระหนักดังกล่าวในแง่การตีความสถานการณ์ของวัจนกรรม ถึงแม้ว่าคำจำกัดความของความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ในงานวิจัยเหล่านี้จะมีความเชื่อมโยงกันอยู่บ้าง แต่ผลจากการศึกษาทั้งหมดยังมิได้แสดงให้เห็นถึงรูปแบบความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ซึ่งรูปแบบความตระหนักนี้จะช่วยแสดงลักษณะการรับรู้ปัจจัยทาง pragmatics และ sociopragmatics ของผู้เรียนอันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนการสอนทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ นอกจากนี้ งานวิจัยที่ผ่านมายังขาดงานที่เน้นการศึกษาเปรียบเทียบความตระหนักระหว่างผู้เรียนที่มีความสามารถทางไวยากรณ์ภาษาอังกฤษแตกต่างกัน โดยเฉพาะในบริบทการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศซึ่งเป็นบริบทการเรียนที่ผู้เรียนมีโอกาสได้รับรู้ตัวอย่างภาษาและฝึกการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงน้อยที่สุด งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ในการต่อยอดงานวิจัยที่ผ่านมา โดยการศึกษาระดับและรูปแบบความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ของผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวไทยที่มีระดับความสามารถทางไวยากรณ์ภาษาอังกฤษแตกต่างกัน โดยจะทำการศึกษาความตระหนักด้านความเหมาะสมของสำนวนการขอร้องและการให้คำแนะนำของกลุ่มตัวอย่างทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยเรื่องนี้ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวไทยกลุ่มเก่งจำนวน 30 คน กลุ่มผู้เรียนกลุ่มอ่อน 30 คน และกลุ่มตัวอย่างเจ้าของภาษาชาวอเมริกัน 30 คน กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนชาวไทยคือนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะโบราณคดี จากหลากหลายสาขาวิชาเอก ยกเว้นวิชาเอกภาษาอังกฤษ ความสามารถทางภาษาอังกฤษทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกระจายอยู่ในระดับตั้งแต่ระดับต้น (elementary) จนถึงระดับกลางขั้นสูง (high-intermediate) กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 18-20 ปี โดยร้อยละ 90 เป็นนักศึกษาหญิง การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนชาวไทยในงานวิจัยนี้ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) จากนักศึกษาที่ได้คะแนนสอบไวยากรณ์ภาษาอังกฤษจากวิชา English Communication Skills ซึ่งเป็นวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานของคณะโบราณคดีสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 โดยได้ทำการสุ่มผู้ที่ได้คะแนนร้อยละ 75 ขึ้นไปจำนวน 30 คนเป็นผู้เรียนกลุ่มเก่ง และสุ่มผู้ที่ได้คะแนนจากการสอบดังกล่าวต่ำกว่าร้อยละ 65 จำนวน 30 คนเพื่อจัดเป็นผู้เรียนกลุ่มอ่อน

เนื่องจากวัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบระดับความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ของผู้เรียนชาวไทยกับเจ้าของภาษาชาวอเมริกันที่ใช้ภาษาตามธรรมเนียมปฏิบัติ การเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกันจำนวน 30 คน จึงเลือกสุ่มจากกลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิภาวะและประสบการณ์ในการใช้ภาษาในสังคมเพียงพอ ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกันจึงถูกสุ่มจากนักศึกษาสาขาวิชากฎหมาย ชั้นปีที่ 1 ของหลักสูตร Juris Doctor (J.D.), University of California Hastings College of the Law โดยกลุ่ม

ตัวอย่างมีอายุระหว่าง 21-30 ปี และร้อยละ 60 เป็นนักศึกษาหญิง ทั้งนี้ หลักสูตร Juris Doctor เป็นหลักสูตรเพื่อศึกษากฎหมายอเมริกันขั้นแรก นักศึกษาจะต้องเรียนจบปริญญาตรีจากสาขาวิชาอื่นมาก่อน และใช้ระยะเวลาในการเรียน 3 ปี จึงจะสามารถประกอบวิชาชีพทนายความในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาในระดับปริญญาโท LL.M. (Master of Law) และปริญญาเอก J.S.D./S.J.D. (Juris Science Of Law) สาขาวิชากฎหมายในระบบการศึกษาอเมริกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วยเครื่องมือวิจัยจำนวน 2 ชิ้น ได้แก่ มาตรวัดระดับความตระหนักเชิงวัฒนธรรม และแบบวิเคราะห์สำนวนวจนกรณ

1) **มาตรวัดระดับความตระหนักเชิงวัฒนธรรม** คือ มาตรวัดระดับ (rating scale) 7 ระดับตามแบบ Likert scales เป็นเครื่องมือวัดระดับความเหมาะสมของสำนวนการขอร้องและการให้คำแนะนำที่กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มรายงาน โจทย์ในมาตรวัดระดับประกอบด้วยสถานการณ์การขอร้อง 12 ข้อและการให้คำแนะนำ 12 ข้อ รวม 24 ข้อ สถานการณ์ในมาตรวัดระดับถูกสร้างขึ้นให้ประกอบด้วยตัวแปรทางสังคมสองตัวแปร ได้แก่ อำนาจ (relative power) และระยะห่างทางสังคม (social distance) ของคู่สนทนา ส่วนสำนวนที่ใช้ประกอบด้วยตัวแปรทางภาษาสองตัวแปร คือ ธรรมเนียมปฏิบัติ (conventions) และความเป็นทางการ (formality) ของสำนวน โดยใช้ตัวแปรธรรมเนียมปฏิบัติในสำนวนการขอร้อง และตัวแปรความเป็นทางการของภาษาในสำนวนการให้คำแนะนำ ในสถานการณ์การขอร้อง 12 สถานการณ์ประกอบด้วยสำนวนการขอร้องตามธรรมเนียมปฏิบัติ (conventional forms) 6 ข้อ และสำนวนไม่ตามธรรมเนียมปฏิบัติ (unconventional forms) 6 ข้อ สำนวนไม่ตามธรรมเนียมปฏิบัติในงานวิจัยนี้ หมายถึง การใช้กลวิธีการออกคำสั่ง (imperative) หรือกลวิธีการบอกเล่า (affirmative) ในการขอร้องเป็นภาษาอังกฤษ ส่วนสำนวนการขอร้องตามธรรมเนียมปฏิบัติในภาษาอังกฤษได้อ้างอิงจาก ฟุกุยาและจาง (Fukuya & Zhang, 2002) ตารางที่ 1 แสดงสำนวนการขอร้องที่ใช้ในเครื่องมือวิจัยในการศึกษาค้นคว้า

ตารางที่ 1 : สำนวนการขอร้องที่ใช้ในเครื่องมือวิจัย

Conventional request forms	Unconventional request forms
Could you possibly...?	*Please....
Do you think you can...?	I need you to...
Would you mind ~ing...?	I need your help to...
I was wondering if you...	
I'd appreciate it if you...	
Would it be possible to...?	

*การใช้สำนวน Please ในงานวิจัยนี้จัดเป็นสำนวนไม่ตามธรรมเนียมปฏิบัติ เนื่องจากเป็นการใช้ในบริบทการออกคำสั่งโดยผู้มีสถานะด้อยกว่าขอให้ผู้มีสถานะเหนือกว่าทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยการพูดว่า Please... โดยไม่มีการลงท้ายด้วยคำขอบคุณ เช่น นักศึกษาขอร้องให้อาจารย์ตอบแบบสอบถามให้โดยพูดว่า

“Excuse me. I’m doing a survey project about the university facilities. So, please fill up the questionnaire for me.”

สำหรับสถานการณ์ให้คำแนะนำ 12 สถานการณ์ ประกอบด้วยจำนวนที่เป็นทางการ 6 ข้อ และไม่เป็นทางการ 6 ข้อ โดยอ้างอิงจากเกณฑ์การแบ่งความเป็นทางการของจำนวนการให้คำแนะนำของ มาร์ตีเนซ-เฟลอร์ (Martínez-Flor, 2004) ตารางที่ 2 แสดงจำนวนการให้คำแนะนำที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

ตารางที่ 2: จำนวนการให้คำแนะนำที่ใช้ในเครื่องมือวิจัย

Informal suggestion conventions	Formal suggestion conventions
How about...~ing?	I would probably suggest that...
Why don't you...?	Personally, I would recommend that...
Have you tried...?	Maybe you could...
You can just...	It would be helpful if you...
Perhaps you should...	I think it might be better to...
I think you need...	I'm not sure, but I think a good idea would be...

2) แบบวิเคราะห์จำนวนวัจนกรรม คือ แบบทดสอบที่ให้กลุ่มตัวอย่างเขียนวิเคราะห์ความเหมาะสมของจำนวนการขอร้องและการให้คำแนะนำว่ามีความเหมาะสมต่อสถานการณ์หรือไม่ อย่างไร แบบวิเคราะห์ประกอบด้วยสถานการณ์การขอร้อง 4 ข้อและการให้คำแนะนำ 4 ข้อ รวม 8 ข้อ ในแต่ละข้อประกอบด้วยโจทย์สถานการณ์และจำนวนการขอร้อง/การให้คำแนะนำ 4 จำนวน (ดูตัวอย่างเครื่องมือวิจัยในภาคผนวก) กลุ่มตัวอย่างจะต้องอ่านสถานการณ์และเลือกจำนวนที่เหมาะสมที่สุดในสถานการณ์นั้นๆ จากนั้นต้องเขียนเหตุผลว่าจำนวนทั้ง 4 ตัวเลือกในแต่ละข้อนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่เพราะเหตุใด ซึ่งในการเขียนอธิบายเหตุผลกลุ่มตัวอย่างได้ถูกขอให้เขียนเหตุผลในการวิเคราะห์ด้วยภาษาพูด โดยเขียนสิ่งที่ตนคิดโดยไม่ต้องคำนึงถึงความสละสลวยและความเป็นทางการของภาษา สถานการณ์ในแบบวิเคราะห์จำนวนวัจนกรรมถูกเลือกมาจากสถานการณ์ที่ใช้ในมาตรวัดระดับ จำนวนทั้ง 4 ตัวเลือกในแต่ละสถานการณ์ถูกออกแบบให้ประกอบด้วย 1) จำนวนที่ผิดไวยากรณ์, 2) จำนวนการขอร้องไม่ตามธรรมเนียมปฏิบัติ หรือ จำนวนการแนะนำที่ไม่เป็นทางการ, 3) จำนวนการขอร้องตามธรรมเนียมปฏิบัติ หรือ จำนวนการแนะนำที่เป็นทางการ, 4) จำนวนที่ใช้กลวิธีการพูดไม่ตามธรรมเนียมปฏิบัติ

การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณทำโดยให้กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนชาวไทยทั้งสองกลุ่มและกลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกันรวม 90 คนทำมาตรวัดระดับ (rating scale) เพื่อรายงานระดับความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ จากนั้นเป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการการสุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนชาวไทยจากกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อน กลุ่มละ 6 คน เพื่อทำแบบวิเคราะห์จำนวนวัจนกรรม ข้อมูลจากมาตรวัดระดับของกลุ่มตัวอย่างถูกนำมาประมวลคะแนนและหารูปแบบการแจกแจงของคะแนนด้วยเครื่องมือ Kolmorov-Smirnov one-

sample test ผลการคำนวณได้ค่า 0.847 ซึ่งหมายถึงรูปแบบการแจกแจงของคะแนนแบบปกติ (normal distribution) จากนั้นคะแนนจากมาตรวัดระดับได้ถูกนำมาประมวลผลทางสถิติด้วยโปรแกรม SPSS โดยใช้เครื่องมือ One-way analysis of variance (ANOVA) และวิธีการทางสถิติ Post-hoc Tukey เพื่อหาค่าความแตกต่างของระดับความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม ส่วนข้อมูลจากแบบวิเคราะห์สำนวนวัจนกรรมถูกนำมาประมวลผลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างแสดงในการวิเคราะห์ความเหมาะสมของสำนวนวัจนกรรมได้ถูกนำมาจัดหมวดหมู่ตามองค์ประกอบความรู้ทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ของบราวน์และเลวินสัน (Brown & Levinson, 1987) คลาร์ก (Clark, 1979) และโทมัส (Thomas, 1983) จากนั้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลในแต่ละหมวดหมู่เพื่อหารูปแบบร่วม (general patterns) ของความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ของผู้เรียนชาวไทยทั้งสองกลุ่ม

ผลการวิจัย

1. ระดับความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างชาวไทยและชาวอเมริกัน

ผลการศึกษาในภาพรวมพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มมีระดับความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ [$F(2, 87) = 23.284; p < .001$] โดยผลการวิเคราะห์พบความแตกต่างอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนชาวไทยทั้งสองกลุ่มกับกลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกัน ($p < .001$) แต่คะแนนระหว่างกลุ่มผู้เรียนชาวไทยกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อนมีความแตกต่างกันน้อย ($p = .811$) ข้อมูลจากสถิติเชิงพรรณนารายงานว่ากลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกันให้คะแนนระดับความเหมาะสมของสำนวนวัจนกรรมในมาตรวัดระดับสูงที่สุด รองลงมาคือกลุ่มผู้เรียนชาวไทยกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อนตามลำดับ

ตารางที่ 3 : คะแนนจากมาตรวัดระดับความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์

สถานการณ์	กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน
ภาพรวม	กลุ่มอ่อน	107.63	12.024
	กลุ่มเก่ง	109.77	13.940
	เจ้าของภาษา	129.07	14.140
การขอเรื่อง	กลุ่มอ่อน	52.03	8.544
	กลุ่มเก่ง	52.83	8.726
	เจ้าของภาษา	56.70	8.313
การให้คำแนะนำ	กลุ่มอ่อน	55.60	6.355
	กลุ่มเก่ง	56.93	7.917
	เจ้าของภาษา	72.37	8.206

เมื่อเปรียบเทียบเฉพาะคะแนนในส่วนวัจนกรรมการขอร้อง ผลการศึกษาไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม [$F(2, 87) = 2.568$; $p = .082$] โดยเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกันให้คะแนนความเหมาะสมของสำนวนการขอร้องสูงที่สุดและกลุ่มผู้เรียนชาวไทยทั้งสองกลุ่มให้คะแนนในระดับเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเป็นรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้เรียนชาวไทยทั้งสองกลุ่มให้คะแนนความเหมาะสมของสำนวนการขอร้องแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติถึง 6 สถานการณ์จากทั้งหมด 12 สถานการณ์

ด้านคะแนนจากสถานการณ์วัจนกรรมการให้คำแนะนำ ผลการศึกษาพบความแตกต่างอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติระหว่างคะแนนจากทั้งสามกลุ่ม [$F(2, 87) = 45.866$; $p < .001$] โดยกลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกันให้คะแนนความเหมาะสมของสำนวนการให้คำแนะนำสูงที่สุด รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนชาวไทยกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อนตามลำดับ ด้านความแตกต่างระหว่างกลุ่มพบว่ากลุ่มผู้เรียนชาวไทยทั้งสองกลุ่มมีค่าความแตกต่างของคะแนนน้อย ($p = .773$) แต่พบความแตกต่างอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มตัวอย่างชาวไทยทั้งสองกลุ่มกับกลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกัน ($p < .001$) ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเป็นรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้เรียนชาวไทยทั้งสองกลุ่มให้คะแนนความเหมาะสมของสำนวนการให้คำแนะนำแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติถึง 9 สถานการณ์จากทั้งหมด 12 สถานการณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างผู้เรียนชาวไทยกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อนมีระดับความตระหนักถึงความเหมาะสมของสำนวนการขอร้องและการให้คำแนะนำใกล้เคียงกัน โดยระดับความตระหนักต่อสำนวนการให้คำแนะนำมีความแตกต่างอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติจากกลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกัน แต่ผลการศึกษาไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติระหว่างระดับความตระหนักต่อสำนวนการขอร้องของกลุ่มตัวอย่างชาวไทยและชาวอเมริกัน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้คำนวณหาความคงที่ภายใน (internal reliability) ของมาตรวัดระดับจากคะแนนของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 90 คน ด้วยเครื่องมือ Cronbach alpha ผลการคำนวณรายงานค่าความคงที่ภายในของมาตรวัดระดับในระดับสูง (standardized item alpha = .827)

1. รูปแบบความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างชาวไทย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้เรียนชาวไทยทั้งสองกลุ่มแสดงรูปแบบความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ครอบคลุมทั้งด้านปัจจัยทาง sociopragmatics และปัจจัยทาง pragmalinguistics เกี่ยวกับความตระหนักด้าน sociopragmatics ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกคนจากทั้งกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อนแสดงความตระหนักถึงความสำคัญของปัจจัย “อำนาจ” และ “ระยะห่างทางสังคม” ของคู่สนทนา แต่มีความเห็นที่แตกต่างกันในด้านปัจจัยที่กำหนดอำนาจ โดยกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเก่งมองว่าสถานภาพทางสังคมเป็นปัจจัยหลักที่กำหนดอำนาจ ในขณะที่กลุ่มอ่อนมองว่าวัยหรือความอาวุโสเป็นตัวกำหนดอำนาจ อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50% จากทั้งสองกลุ่มเห็นตรงกันว่าอำนาจของคู่สนทนาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเลือกใช้รูปแบบและความเป็นทางการของสำนวนภาษามากกว่า

ระยะห่างทางสังคม เช่น การที่นักศึกษาขอร้องอาจารย์ หรือลูกน้องให้คำแนะนำเจ้านาย ถึงแม้ว่าทั้งคู่จะสนิทสนมกัน แต่ผู้ที่อยู่ในสถานภาพด้อยกว่าก็ยังคงควรใช้สำนวนภาษาที่สุภาพจนถึงขั้นเป็นทางการกับผู้มีอำนาจมากกว่าอยู่ดี

ด้านความตระหนักทาง pragmalinguistics ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจากกลุ่มเก่งและ 83% จากกลุ่มอ่อนรายงานความตระหนักด้านกลวิธีตามธรรมเนียมปฏิบัติ (conventions of means) โดยกลุ่มตัวอย่างได้แสดงความเข้าใจว่ากลวิธีการพูดส่งผลต่อความสำเร็จในการสื่อสารวัตถุประสงค์ของวัจนกรรม เช่น การแสดงความเข้าใจว่าการใช้รูปประโยคบอกเล่า I need your help to... และ I need you to... ไม่ใช่กลวิธีการขอร้องตามธรรมเนียมปฏิบัติภาษาอังกฤษแต่ฟังคล้ายการออกคำสั่ง การใช้รูปประโยคบอกเล่าในการขอร้องเป็นภาษาอังกฤษจึงอาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา

ด้านความตระหนักต่อสำนวนตามธรรมเนียมปฏิบัติ (conventions of forms) กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเก่งแสดงความเข้าใจรูปแบบสำนวนวัจนกรรมทั้งสองประเภทมากกว่ากลุ่มอ่อน โดยกลุ่มตัวอย่างทุกคนจากทั้งสองกลุ่มแสดงความเข้าใจสำนวนการขอร้องแบบตรง กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเก่ง 67-100% และกลุ่มอ่อน 33-50% แสดงความเข้าใจสำนวนการขอร้องแบบอ้อม เช่น I was wondering if..., Would it be possible to...? โดยจำนวนผู้แสดงความเข้าใจแปรผันตามรูปแบบสำนวน ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเก่ง 13% และกลุ่มอ่อน 67% แสดงทัศนคติด้านลบต่อสำนวนการขอร้อง Would it be possible to...? โดยระบุว่าเป็นการขอร้องที่ฟังไม่สุภาพ

สำนวนที่มีผู้แสดงความเข้าใจน้อยที่สุดคือสำนวนการให้คำแนะนำอย่างเป็นทางการ เช่น It would be helpful if you... และ I think a good idea would be... โดยกลุ่มตัวอย่าง 17-33 % จากทั้งสองกลุ่มได้แสดงความเข้าใจเกี่ยวกับสำนวนประเภทนี้ สำหรับสำนวนการให้คำแนะนำแบบไม่เป็นทางการ เช่น Have you tried...?, Why don't you...?, How about...?, และ You can just... เป็นกลุ่มสำนวนที่มีจำนวนผู้แสดงความเข้าใจแตกต่างกันมากที่สุด คือ กลุ่มเก่ง 17-83% และกลุ่มอ่อน 0-33% รายงานความเข้าใจต่อสำนวนให้คำแนะนำแบบไม่เป็นทางการ โดยจำนวนผู้แสดงความเข้าใจแปรผันตามรูปแบบสำนวน ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างจากทั้งสองกลุ่มมองว่าสำนวนการให้คำแนะนำ Why don't you...? ฟังดูไม่สุภาพเพราะฟังคล้ายเป็นการตำหนิคู่สนทนา ด้านความตระหนักเรื่องความถูกต้องทางไวยากรณ์ของสำนวน มีเพียงกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเก่ง 50% และกลุ่มอ่อน 17% ที่แสดงความตระหนักด้านไวยากรณ์

นอกจากนี้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยยังได้พบปัญหาและข้อสังเกตเกี่ยวกับรูปแบบความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนชาวไทยทั้งสองกลุ่ม ปัญหาและข้อสังเกตที่พบได้แก่ 1) ความไม่เข้าใจกลวิธีการพูดตามธรรมเนียมปฏิบัติในภาษาอังกฤษบางประการ เช่น การรายงานว่ากลวิธีการให้คำแนะนำโดยใช้รูปประโยคคำถามนั้นไม่เหมาะสม เนื่องจากการแนะนำที่ไม่ชัดเจนและเป็นการยอถามคู่สนทนา, 2) มโนทัศน์เกี่ยวกับการแสดงความจำนงค์ที่จะได้งาน เช่น ในสถานการณ์ที่ผู้สมัครงานต้องการขอให้ผู้จัดการเลื่อนวันนัดสัมภาษณ์และลงท้ายประโยคขอร้องว่า "I would like you to give me a chance because I really want to work with your company." กลุ่มตัวอย่างประมาณกึ่งหนึ่งจากทั้งสองกลุ่มรายงานว่า การแสดงความจำนงค์ที่จะได้งานอย่างชัดเจนเป็นการไม่สุภาพและเสแสร้ง,

3) การไม่รู้จักรำนวนและการแปลสำนวนผิดความหมาย โดยเฉพาะสำนวนการให้คำแนะนำทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ, 4) การมองว่าปัจจัยด้านอำนาจเป็นตัวกำหนดระดับความเป็นทางการของสำนวนการให้คำแนะนำ โดยระยะห่างทางสังคมเป็นเพียงปัจจัยรอง, 5) การตัดสินความเหมาะสมของสำนวนจากการตกแต่งสำนวนด้วยการทักทาย (Hello), การขอโทษที่รบกวน (Excuse me, sorry to bother you), คำเรียกขานที่บ่งชี้ยศและตำแหน่งของกลุ่มสนทนา (sir) และคำที่แสดงความอ่อนน้อม (please) มากกว่ารูปแบบสำนวนวัจนกรรม และ 6) การตัดสินความเหมาะสมของสำนวนจากการอ้างอิงความหมายและกลวิธีการพูดในภาษาไทย เช่น การรายงานว่าการลงท้ายสำนวนขออภัยให้ผู้อื่นให้ความช่วยเหลือด้วยประโยค It won't be long หรือ It wouldn't take you much time เป็นการพูดที่ไม่สุภาพ ฟังดูไม่เกรงใจ จนถึงขั้นมีเจตนาประชดประชัน นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รายงานทัศนคติด้านลบต่อสำนวนการให้คำแนะนำ Why don't you...? และ You can just... รวมถึงสำนวนการขออภัย Would it be possible to...? เนื่องจากเห็นว่าเป็นสำนวนที่ฟังดูไม่สุภาพ โดยกลุ่มตัวอย่างประมาณ 67% ได้แปลคำพูดดังกล่าวเป็นภาษาไทยก่อนการวิเคราะห์ความหมาย ตัวอย่างการวิเคราะห์เช่น

กลุ่มอ่อน : “...ไม่เหมาะสม ถึงแม้ว่าจะมีการขออภัยให้ช่วย Can you please help me? ซึ่งเป็นคำพูดที่สุภาพ แต่ It won't be long... “ใช้เวลาไม่นานหรอก” เป็นคำพูดที่ไม่เหมาะสม เหมือนกับพูดไม่เกรงใจ”

กลุ่มเก่ง : “You can just.. เหมือนแกล้งบ่นว่าก็แค่ส่ง e-mail ไปนัดสิ รู้สึกเหมือนว่าคนพูดพูดแบบรำคาญ”

อภิปรายผล

ผลการศึกษาที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้เรียนชาวไทยกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อนมีระดับและรูปแบบความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ใกล้เคียงกันนั้นสอดคล้องกับผลของงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่พบว่าในการเรียนภาษาที่สองนั้น ความสามารถทางไวยากรณ์ของผู้เรียนมิได้พัฒนาควบคู่ไปกับความสามารถทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ (Eisenstein & Boldman, 1986; Salsbury & Bardovi-Harlig, 2000) อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้เรียนชาวไทยแสดงความตระหนักถึงปัจจัยทางวัจนปฏิบัติศาสตร์มากกว่าความตระหนักด้านไวยากรณ์นั้นตรงข้ามกับผลการศึกษาของบาร์โดวี-ฮาร์ลิกและดอร์นเย (1998) ที่พบว่าผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศรับรู้ถึงข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์มากกว่าข้อผิดพลาดทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ ทั้งนี้เป็นเพราะวัตถุประสงค์และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในงานวิจัยนี้มุ่งให้กลุ่มตัวอย่างแสดงออกถึงความตระหนักต่อปัจจัยทางวัจนปฏิบัติศาสตร์เป็นหลัก โดยจัดความตระหนักด้านไวยากรณ์เป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งของ pragmalinguistics เท่านั้น การออกแบบเครื่องมือวิจัยจึงอาจเบี่ยงเบนความสนใจของกลุ่มตัวอย่างมาที่ปัจจัยอื่นๆทางวัจนปฏิบัติศาสตร์มากกว่าปัจจัยด้านไวยากรณ์

ด้านการเปรียบเทียบระดับความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างชาวไทยและชาวอเมริกัน แม้ว่าผลการศึกษาจะไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติระหว่างการรายงานค่าความเหมาะสมของสำนวนการขออภัยของกลุ่มผู้เรียนชาวไทยและชาวอเมริกัน แต่เมื่อพิจารณาความแตกต่างของคะแนนเป็นรายข้อแล้วพบว่าข้อคำถามที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติมีจำนวน

ข้อถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนข้อทั้งหมด (6 ข้อจาก 12 ข้อ) ซึ่งจากการวิเคราะห์สถานการณ์ในข้อที่พบความแตกต่างนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกันมองว่าการใช้รูปประโยคบอกเล่าเป็นกลวิธีในการขอเรื่อง (I need your help to... และ please...) โดยเฉพาะเมื่อผู้มีความจำเป็นน้อยกว่าขอเรื่องผู้มีความจำเป็นมากกว่าให้ช่วยเหลือ เป็นกลวิธีการขอเรื่องที่ไม่เหมาะสม ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างชาวไทยทั้งสองกลุ่มมองว่าสำนวนดังกล่าวให้ความรู้สึกเฉยๆถึงค่อนข้างเหมาะสม ความแตกต่างในความตระหนัkd้านภาษาสุภาพนี้อาจเป็นผลมาจากการที่ผู้เรียนชาวไทยไม่เข้าใจกลวิธีความสุภาพในภาษาอังกฤษ ประกอบกับอิทธิพลของการแทรกแซงของภาษาแม่ (language transfer) เช่น รูปประโยค I need your help to... และ please... คล้ายกับรูปประโยคขอเรื่องแบบสุภาพในภาษาไทยว่า “ฉันอยากให้คุณช่วย...” และ “กรุณา...” จึงอาจทำให้กลุ่มตัวอย่างชาวไทยเห็นว่าเป็นการขอเรื่องที่เหมาะสมได้

นอกจากนี้ ผลการศึกษาเกี่ยวกับวัจนกรรมการขอเรื่องยังพบข้อสังเกตที่น่าสนใจอีกประการคือ ระดับความตระหนัkdถึงความเหมาะสมของสำนวนวัจนกรรมระหว่างกลุ่มตัวอย่างชาวไทยและชาวอเมริกัน จะแตกต่างกันมากเมื่อสถานการณ์การขอเรื่องนั้นเกี่ยวข้องกับสิทธิ หน้าที่ และการถูกละเมิดสิทธิ ทั้งนี้ ความตระหนัkdด้านสิทธิและหน้าที่ (mutual right and obligations) ถือเป็นปัจจัยทาง sociopragmatics ปัจจัยหนึ่ง (Thomas, 1983) แต่ปัจจัยนี้มีได้ถูกรวมไว้ในขอบเขตของการศึกษาครั้งนี้ ตัวอย่างสถานการณ์ที่พบความแตกต่าง เช่น สถานการณ์ที่อาจารย์ขอให้นักศึกษาปิดโทรศัพท์มือถือในห้องเรียน และสถานการณ์ที่อาจารย์ขอให้นักศึกษาในหอพักเปิดเพลงเบาลงในเวลากลางคืน กลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกันส่วนใหญ่รายงานความรู้สึกเฉยๆ ต่อการใช้สำนวนการขอเรื่องแบบตรงโดยไม่มีการตกแต่งคำพูด (ประโยคคำสั่ง) อาทิ “Hello! Turn down the music. Some people are now studying, and some are sleeping.” ขณะที่กลุ่มตัวอย่างชาวไทยทั้งสองกลุ่มมองว่าเป็นการใช้รูปประโยคคำสั่งซึ่งเป็นการไม่เหมาะสม แม้ว่าการเปิดเพลงเสียงดังในหอพักเวลากลางคืนจะเป็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่นก็ตาม

ความแตกต่างด้านความตระหนัkdเกี่ยวกับสิทธินี้อาจอธิบายได้ด้วยกรอบความคิดทางการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ฮอฟสตัด (Hofstede, 1991) ได้อธิบายมิติทางวัฒนธรรมไว้หลายประการ หนึ่งในมิติทางวัฒนธรรมที่ได้รับการศึกษามากที่สุด คือความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมแบบปัจเจกนิยม (individualism) และแบบคตินิยม (collectivism) วัฒนธรรมแบบปัจเจกนิยมมักพบในวัฒนธรรมตะวันตกเป็นวัฒนธรรมที่เน้นให้ความสำคัญกับบุคคลอิสระมากกว่าความเป็นกลุ่มก้อน เน้นความสำคัญของสิทธิส่วนบุคคล และการปกป้องดูแลตนเอง (Ting-Toomey & Chung, 2005) ในขณะที่วัฒนธรรมแบบคตินิยมมักพบในวัฒนธรรมตะวันออก เน้นให้ความสำคัญกับกลุ่มหรือสังคมมากกว่าตัวบุคคล เป็นวัฒนธรรมที่มีความเป็นส่วนตัวน้อย (Darwish & Huber, 2003) และเน้นการเคารพ “หน้า” ของผู้อื่นเพื่อแสดงความยกย่องและความประนีประนอม (Varner & Beamer, 2005) จากแนวคิดนี้ จึงอาจวิเคราะห์ได้ว่าชาวอเมริกันมีความตระหนัkdและเห็นความสำคัญในปัจจัยด้านสิทธิของบุคคลมากกว่าชาวไทย โดยชาวไทยอาจตระหนัkdเรื่องสิทธิของตนน้อยกว่าเรื่อง “ความเกรงใจ” อันเป็นการแสดงออกถึงการเคารพ “หน้า” ของผู้อื่น ซึ่งความแตกต่างนี้อาจส่งผลต่อความตระหนัkdด้านความเหมาะสมในการใช้ภาษาได้

ด้านผลการศึกษาที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติระหว่างระดับความตระหนักต่อสำนวนการให้คำแนะนำของกลุ่มตัวอย่างชาวไทยและชาวอเมริกันได้สนับสนุนผลการศึกษาของ ฮาร์ลีย์และคณะ (Harley, Allen, Cummins & Swain, 1990) โดยฮาร์ลีย์และคณะได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถด้านไวยากรณ์ (grammatical competence) ด้านการสนทนา (discourse competence) และด้านภาษาศาสตร์สังคม (sociolinguistic competence) ระหว่างชาวอเมริกันกับผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองในห้องเรียนแบบ immersion classroom ในประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษพบความแตกต่างอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติระหว่างความสามารถทางไวยากรณ์และความสามารถทางภาษาศาสตร์สังคมระหว่างผู้เรียนภาษาและเจ้าของภาษา ซึ่งฮาร์ลีย์และคณะได้ให้คำจำกัดความของ “ความสามารถด้านภาษาศาสตร์สังคม” ในการศึกษาของพวกเขาว่า เป็นการยอมรับ (recognition) และการผลิต (production) วัจนกรรมที่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่งความหมายด้านการยอมรับว่าสำนวนวัจนกรรมหนึ่งมีความเหมาะสมต่อสถานการณ์หรือไม่ ตรงกับคำจำกัดความของความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ในงานวิจัยนี้ อย่างไรก็ตาม ลักษณะเฉพาะของกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้มีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างในงานของฮาร์ลีย์และคณะมาก โดยกลุ่มตัวอย่างที่ถูกนำมาเปรียบเทียบกับชาวอเมริกันในงานของฮาร์ลีย์และคณะ คือผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองในบริบท immersion classroom ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นผู้เรียนภาษาอังกฤษที่มีโอกาสได้ใช้ภาษาอังกฤษทั้งในการเรียนวิชาอื่นๆในชั้นเรียนและในชีวิตประจำวัน ซึ่งแตกต่างจากลักษณะของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศของกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้

การที่กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนชาวไทยและกลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกันแสดงความตระหนักเกี่ยวกับระดับความเหมาะสมของสำนวนวัจนกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ อาจเป็นผลมาจากสาเหตุหลักสองประการด้วยกัน คือ 1) ความไม่เข้าใจกลวิธีความสุภาพในภาษาอังกฤษของผู้เรียนชาวไทย และ 2) การรับรู้ปัจจัยทางสังคมที่แตกต่างกันระหว่างผู้เรียนชาวไทยและกลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกัน

1) ความไม่เข้าใจกลวิธีความสุภาพในภาษาอังกฤษของผู้เรียนชาวไทย

สาเหตุของความไม่เข้าใจสำนวนภาษาอังกฤษของผู้เรียนชาวไทยนั้น มีสาเหตุหนึ่งมาจากการขาดความเข้าใจเกี่ยวกับกลวิธีความสุภาพในภาษาอังกฤษโดยเฉพาะกลวิธีความสุภาพด้านลบ (Brown & Levinson, 1987) จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างชาวไทยแสดงความตระหนักในกลวิธีความสุภาพด้านลบในภาษาอังกฤษบางประการ ได้แก่ การขอโทษ การขอบคุณ และการใช้รูปแสดงการนับถือโดยผู้พูด ถ่อมตัวและยกย่องผู้ฟัง เช่น การขึ้นต้นการขอเรื่องด้วย Excuse me, Sir, เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ายังมีกลวิธีความสุภาพด้านลบบางประการที่กลุ่มตัวอย่างชาวไทยทั้งสองกลุ่มไม่เข้าใจ ได้แก่ การใช้รูปภาษาแบบอ้อมตามธรรมเนียมปฏิบัติ (conventionally indirect) เช่น การใช้สำนวนการให้คำแนะนำที่มีรูปภาษาเป็นประโยคคำถาม อาทิ How about...?, Why don't you...? และ Have you tried...? ถูกมองว่าเป็นการยอถามคู่สนทนาไม่ใช่การแนะนำ โดยเฉพาะสำนวน Why don't you...? ถูกมองว่าเป็นการพูดเชิงตำหนิคู่สนทนา ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่าสาเหตุมาจากการใช้

กลวิธีการพูดในภาษาไทยมาตีความเจตนาการพูดในภาษาอังกฤษ โดยมีการแปลสำนวนเป็นภาษาไทยก่อนว่า “ทำไมคุณไม่...” กลุ่มตัวอย่างจึงมองว่าสำนวนนี้ให้ความรู้สึกเชิงตำหนิผู้ฟัง นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อนได้แสดงความไม่เข้าใจการใช้รูปภาษาแบบอ้อมอื่นๆ เพื่อให้คำแนะนำ ได้แก่ I am not sure, but I think a good idea would be... และ It would be helpful if you...

กลวิธีความสุภาพด้านลบอีกประการที่กลุ่มตัวอย่างรายงานความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน คือ กลวิธีการลดอัตราลงละเมิด (ranking of imposition) โดยการใช้คำที่แสดงว่าการคุกคามหน้านั้นเป็นเพียงการรบกวนเล็กน้อย เช่น ในสถานการณ์ที่นักศึกษาต้องการขอรับรองให้อาจารย์ซ่อมคอมพิวเตอร์ให้ มีการลงท้ายประโยคขอรับรองว่า “It won’t be long” และ “It won’t take you much time” ซึ่งสำนวนเหล่านี้ถูกใช้ตามธรรมเนียมปฏิบัติในภาษาอังกฤษ เพื่อลดอัตราการคุกคามหน้าว่าเป็นการรบกวนเล็กน้อย แต่สำหรับกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนชาวไทยทั้งสองกลุ่ม สำนวนเหล่านี้ถูกมองว่าเป็นการกล่าวประชดประชัน ไม่เหมาะสมที่จะใช้ในการขอรับรองโดยเฉพาะกับผู้มีความอายุน้อยกว่า

ความไม่เข้าใจกลวิธีความสุภาพในภาษาอังกฤษของผู้เรียนชาวไทยนั้นอาจมาจากสาเหตุหลักสองประการ ประการแรก คือ มโนทัศน์เกี่ยวกับความสุภาพที่แตกต่างกันระหว่างผู้เรียนชาวไทยและเจ้าของภาษาชาวอเมริกัน ความแตกต่างนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อิดะและคณะ (Ide, Hill, Carnes, Ogino & Kawasaki, 1992) ที่ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบมุมมองเกี่ยวกับความสุภาพระหว่างชาวอเมริกันและชาวญี่ปุ่นและพบความแตกต่างทางมโนทัศน์ระหว่างคนทั้งสองกลุ่ม ความสุภาพของชาวอเมริกันรวมความหมายของคำว่า “เป็นมิตร” หรือ “friendly” อยู่ด้วย ซึ่งแตกต่างจากชาวญี่ปุ่น โดยชาวญี่ปุ่นมองความสุภาพในแง่การใช้ภาษาแบบยกย่องผู้ฟังแม้ว่าจะเป็นการสนทนาระหว่างเพื่อนสนิทก็ตาม ซึ่งมโนทัศน์ด้านความสุภาพในภาษาญี่ปุ่นในแง่นี้คล้ายกับในภาษาไทย เนื่องจาก “ความสุภาพและการแสดงความยกย่องเป็นมโนทัศน์ ๒ ประการที่ไม่สามารถแยกให้ขาดจากกันได้อย่างชัดเจนในภาษาไทย” (พิมพาภรณ์ บุญประเสริฐ, 2551: 108) นอกจากนี้ มโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกันระหว่างความสุภาพและการยกย่องนี้ยังอาจเป็นที่มาของข้อสังเกตที่พบในการศึกษาครั้งนี้ว่ากลุ่มตัวอย่างชาวไทยมีแนวโน้มที่จะการตัดสินใจที่เหมาะสมของสำนวนจากการตกแต่งสำนวนด้วยคำที่แสดงความยกย่องผู้ฟัง มากกว่าตัวสำนวนวัจนกรรม คำที่แสดงการยกย่องผู้ฟัง ได้แก่ การใช้คำเรียกขาน (Address Term) ที่บ่งชี้ยศและตำแหน่งของคู่สนทนา หรือประโยคที่แสดงความนอบน้อม เช่น Excuse me, please, Sir, sorry to bother you.

2) การรับรู้ปัจจัยทางสังคมที่แตกต่างกัน

ปัจจัยทางสังคมที่โดยรวมไว้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ปัจจัยด้านอำนาจ และระยะห่างทางสังคม ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้เรียนชาวไทยทั้งกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อนมีความตระหนักเรื่อง “อำนาจ” ของคู่สนทนาสูง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการที่สังคมและวัฒนธรรมไทยเป็นสังคมและวัฒนธรรมแบบมีลำดับชั้น (hierarchy) กลวิธีการพูดในภาษาไทยจึงเป็นการพูดที่แปรผันตามลำดับชั้นทางอำนาจของคู่สนทนาตั้งแต่การใช้สรรพนาม คำศัพท์ต่างๆ ไปจนถึงรูปประโยค ดังนั้นปัจจัยด้านอำนาจจึงอาจเป็นปัจจัยทางสังคมที่ผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวไทยตระหนักรู้ได้เป็นปัจจัยต้นๆ อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเก่งและ

กลุ่มอ่อนแสดงมุมมองเกี่ยวกับที่มาของอำนาจแตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มเก่งมองว่า “บทบาท” หรือ “สถานภาพทางสังคม” เป็นปัจจัยกำหนดอำนาจ เช่น สถานภาพความเป็นอาจารย์ทำให้อาจารย์มีอำนาจเหนือกว่านักศึกษา แต่กลุ่มตัวอย่างกลุ่มอ่อนมองว่า “อายุ” หรือ “ความอาวุโส” เป็นปัจจัยหลักในการกำหนดอำนาจ เช่น อาจารย์มีความอาวุโสมากกว่านักศึกษาอาจารย์จึงมีอำนาจเหนือกว่า ซึ่งการรับรู้ที่มาจากอำนาจอันเกิดจากวัยวุฒินี้แตกต่างจากเจ้าของภาษาชาวอเมริกัน และอาจส่งผลให้ความตระหนักด้านความเหมาะสมในการใช้ภาษาแตกต่างกันด้วย

ผลการศึกษาที่สอดคล้องกันระหว่างข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพพบว่า กลุ่มตัวอย่างชาวไทยทั้งสองกลุ่มมองว่าผู้ที่มีอำนาจมากกว่าไม่ควรใช้สำนวนภาษาที่สุภาพมากหรือเป็นทางการมากกับผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่า ในขณะที่ผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่าต้องใช้ภาษาที่เป็นทางการและมีความสุภาพกับผู้ที่มีอำนาจมากกว่าเสมอแม้ว่าทั้งคู่จะมีความคุ้นเคยกัน ความตระหนักในรูปแบบนี้ทำให้การรายงานระดับความเหมาะสมของสำนวนการให้คำแนะนำระหว่างชาวไทยกับชาวอเมริกันมีความแตกต่างกันมาก ซึ่งความแตกต่างนี้อาจมีสาเหตุมาจากการรับรู้บทบาทของผู้ที่มีอำนาจมากกว่าและผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่าที่ต่างกัน ตามทฤษฎี Power distance ของฮอฟสตีด (Hofstede) Power distance หมายถึงระดับที่สังคมหนึ่งๆจะยอมรับความไม่เท่าเทียมกันในสังคม สังคมที่มี low power distance เป็นสังคมแห่งการเสมอภาค ผู้มีอำนาจมากกว่ามีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษามากกว่าการสั่งการ ในขณะที่สังคมที่มี high power distance จะเป็นสังคมที่มีการแบ่งชนชั้นมากกว่า ผู้มีอำนาจน้อยกว่าจะถูกคาดหวังให้ทำตามคำสั่ง ซึ่งฮอฟสตีดได้จัดระดับประเทศต่างๆในโลกตามคะแนนความอดทนต่อความไม่เท่าเทียมทางสังคม (Hofstede's power distance index (PDI), 1991) ประเทศสหรัฐอเมริกาถูกจัดอยู่ในช่วงระดับคะแนน 40 จากคะแนนทั้งหมด 120 ซึ่งจัดเป็นสังคมที่มีความเท่าเทียมสูง ในขณะที่ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในระดับที่มี 64 คะแนน ซึ่งหมายถึงสังคมที่มีการยอมรับความไม่เท่าเทียมค่อนข้างสูง หากพิจารณาจากดัชนี PDI ของ ฮอฟสตีด สังคมไทยจึงเป็นสังคมที่ผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่าต้องเคารพและเชื่อฟังผู้ที่มีสถานะเหนือกว่ามากกว่าสังคมอเมริกัน ซึ่งความตระหนักในบทบาททางสังคมที่ต่างกันนี้ย่อมส่งผลถึงการเลือกใช้ภาษาและความตระหนักถึงภาษาสุภาพที่ต่างกันระหว่างสองวัฒนธรรม การรับรู้ปัจจัยทางสังคมที่ต่างกันระหว่างผู้ใช้ภาษาในงานวิจัยนี้สนับสนุนผลการศึกษาของสเปนเซอร์-โอเทย์ (Spencer-Oatey, 1993) ที่พบว่าผู้ที่มาจากวัฒนธรรมที่ต่างกันจะมีการรับรู้ปัจจัยทางสังคม ตลอดจนการตีความความสัมพันธ์ทางสังคมของคู่สนทนาที่ต่างกันอันเป็นผลให้การเลือกใช้ภาษาอย่างเหมาะสมแตกต่างกันด้วย นอกจากนี้ ผลการศึกษาที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้เรียนชาวไทยทั้งสองกลุ่มแสดงออกตรงกันว่าอำนาจอันเกิดจากสถานภาพทางสังคมของคู่สนทนาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเลือกใช้สำนวนภาษามากกว่าระยะห่างทางสังคมยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของฮินเคิล (Hinkel, 1997) ที่พบว่าสถานภาพทางสังคมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อการเลือกรูปแบบสำนวนการให้คำแนะนำ

ความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ที่มองว่าลำดับชั้นทางอำนาจเป็นปัจจัยหลักในการสื่อสารนี้ สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีระบบความสุภาพของ สกอลลอนและสกอลลอน (Scollon & Scollon, 1995) ที่กล่าวว่าในระบบความสุภาพแบบมีลำดับชั้น (hierarchical politeness system) ผู้ที่มี

อำนาจน้อยกว่ามักใช้กลวิธีภาษาแบบ independence เพื่อลดการคุกคามหน้าและเป็นแสดงถึงความเคารพคู่สนทนา ในขณะที่ผู้มีอำนาจมากกว่ามักเลือกใช้กลวิธีภาษาแบบ involvement เพื่อแสดงออกถึงการพึ่งพาอาศัยกัน (assume reciprocity) และความเป็นพวกเดียวกัน การรับรู้ปัจจัยด้านระยะห่างทางสังคมของผู้เรียนชาวไทยในงานวิจัยนี้อาจแตกต่างจากการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกัน เนื่องจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณพบว่า กลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกันรายงานว่าผู้มีอำนาจน้อยกว่าสามารถใช้สำนวนการให้คำแนะนำทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการกับผู้ที่มิอำนาจมากกว่าได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะห่างทางสังคมของคู่สนทนา ดังนั้น สำหรับกลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกันระดับความเป็นทางการของสำนวนจึงแปรผันตามระยะห่างทางสังคมได้มากพอๆกับตัวแปรด้านอำนาจ ซึ่งหากอธิบายความตระหนักในการใช้ภาษาสุภาพของกลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกันด้วยโมเดลของสกอกลอนและสกอกลอน จะพบว่าในวัจนกรรมการให้คำแนะนำระหว่างผู้มีอำนาจมากกว่าและผู้มีอำนาจน้อยกว่า กลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกันมีการยอมรับระบบความสุภาพหลายแบบ โดยหากคู่สนทนามีความคุ้นเคยกันก็สามารถใช้ระบบความสุภาพทั้งแบบแสดงความเป็นพวกพ้อง (solidarity politeness system) และแบบลำดับชั้น (hierarchical politeness system) แต่หากคู่สนทนาไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ก็สามารถใช้ระบบความสุภาพแบบคล้อยตาม (deference politeness system) และแบบลำดับชั้นได้

จากผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้เห็นว่าผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวไทยทั้งกลุ่มที่มีความรู้ทางไวยากรณ์ดีและกลุ่มที่มีความรู้ทางไวยากรณ์จำกัดมีระดับความตระหนักต่อความเหมาะสมของสำนวนวัจนกรรมที่แตกต่างจากเจ้าของภาษามาก อันเนื่องมาจากการรับรู้ปัจจัยทางสังคมและการใช้กลวิธีความสุภาพที่แตกต่างกัน จึงอาจสรุปได้ว่าการสอนภาษาที่มุ่งพัฒนาแต่ความคล่องในการสื่อสารและความรู้ทางไวยากรณ์นั้นไม่เพียงพอที่จะช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพได้ ดังนั้นในการเรียนการสอนวิชาการพูดและการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ผู้สอนจึงควรสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับหลักการทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ตลอดจนความรู้ทางวัฒนธรรมและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมลงไปในการสอนภาษาให้มากขึ้น มากกว่าการจำกัดเนื้อหาอยู่เพียงรูปแบบสำนวนตามธรรมเนียมปฏิบัติและระดับความเป็นทางการของภาษาเพียงอย่างเดียว เพราะเมื่อผู้เรียนมีความเข้าใจบริบททางวัฒนธรรมของภาษาเป็นอย่างดีแล้วก็จะสามารถเลือกใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมมากขึ้น

ข้อจำกัดในการวิจัย

การใช้คะแนนจากข้อสอบไวยากรณ์ประจำรายวิชาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นผู้เรียนกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อน อาจมีตัวแปรที่อยู่เหนือการควบคุมเข้ามาแทรกแซงได้ เช่น กลุ่มตัวอย่างบางคนอาจมีความรู้ทั่วไปทางไวยากรณ์ภาษาอังกฤษไม่ตื้นัก แต่ได้อ่านทบทวนเฉพาะหัวข้อไวยากรณ์ที่จะออกสอบมาเป็นอย่างดี จึงทำให้ได้คะแนนดีและถูกจัดเป็นกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเก่ง เป็นต้น

ข้อเสนอแนะด้านการวิจัย

งานวิจัยทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ระหว่างภาษาควรให้ความสำคัญกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อทางเลือกในการใช้ภาษาให้มากขึ้น แทนการมุ่งศึกษากลวิธีและสำนวนภาษาเพียงอย่าง

เดียว โดยกรอบแนวคิดในงานวิจัยอาณวนวาทภาษีทางการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมเข้ามาด้วย เพื่อช่วยอธิบายสาเหตุและผลลัพธ์ของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เนื่องจากทฤษฎีทางการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจะช่วยขยายมุมมองและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับตัวแปรทางสังคมวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษาจึงสามารถช่วยให้เราเข้าใจความซับซ้อนของภาษาได้มากขึ้น หัวข้องานวิจัยที่อาจทำการศึกษาในอนาคต เช่น การศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ปัจจัยทาง sociopragmatics ระหว่างผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศและเจ้าของภาษา ปัจจัยทาง sociopragmatics นี้ควรมีการศึกษาให้ครอบคลุมทั้งด้าน อำนาจ (relative power), ระยะห่างทางสังคม (social distance), ความหนักเบาของเนื้อหา (degree of imposition), การรับรู้สิทธิและหน้าที่ (mutual rights and obligations), ข้อห้าม (taboos) ต่างๆในวัฒนธรรม รวมถึงปัจจัยด้านการคำนึงถึงความสัมพันธ์ในอนาคตระหว่างคู่สนทนาด้วย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กฤษดาวรรณ หงส์ถาวรภักดิ์ และธีรณัฐ โชคสุวณิช (2551). *วัจนปฏิบัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิมพ์ภรณ์ บุญประเสริฐ. (2551). คำที่แสดงความรู้สึกในภาษาไทย: นัยเรื่องเพศสภาพและการแสดงอำนาจ. *วารสารภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย*, 1, 2, 106-116.

Bardovi-Harlig, K. & Dornyei, Z. (1998). Do language learners recognize pragmatic violations? Pragmatic vs. grammatical awareness in instructed L2 learning. *TESOL Quarterly*, 32, 233-259.

Bardovi-Harlig, K. & Griffin, R. (2005). L2 pragmatic awareness: Evidence from the ESL classroom. *System*, 33, 3, 401-415.

Blum-Kulka, S. (1991). Interlanguage pragmatics: The case of requests. In R. Phillipson, E. Kellerman, L. Selinker, M. Sharwood Smith, & M. Swain (eds.), *Foreign/second language pedagogy research* (pp. 255-272). Clevedon, UK: Multilingual Matters.

Brown, P. & Levinson, S. (1987). *Politeness: Some universals in language usage*. Cambridge: Cambridge University Press.

Clark, H. (1979). Responding to indirect speech acts. *Cognitive Psychology*, 11, 430-477.

Cook, M. & Liddicoat, A.J. (2002). The development of comprehension in interlanguage pragmatics: The case of request strategies in English. *Australian Review of Applied Linguistics*, 25, 19-39.

Darwish, A.E., & Huber, G.L. (2003). Individualism vs collectivism in different cultures: a cross cultural study. *Intercultural Education*, 14 (1), 47-55.

- Eisenstein, M. & Boldman, J. (1986). "I very appreciate": Expressions of gratitude by native and non-native speakers of American English. *Applied Linguistics*, 7, 167-185.
- Fukuya, Y. & Clark, M. (2001). A comparison of input enhancement and explicit instruction of mitigators. In L. Bouton (ed.) *Pragmatics and language learning*, vol. 10. Urbana, IL: University of Illinois at Urbana-Champaign. pp. 111-130.
- Fukuya, Y. & Zhang, Y. (2002). Effects of recasts on EFL learners' acquisition of pragmalinguistic conventions of requests. *Second Language Studies*, 21. Retrieved 12, Nov., 2009 from [http://www.hawaii.edu/sls/uhwpsl/21\(1\)/Fukuya&Zhang.doc](http://www.hawaii.edu/sls/uhwpsl/21(1)/Fukuya&Zhang.doc)
- García, C. (1989). Disagreeing and requesting by Americans and Venezuelans. *Linguistics and Education*, 1, 299-322.
- García, C. (1993). Making a request and responding to it: A case study of Peruvian Spanish speakers. *Journal of Pragmatics*, 19, 127-152.
- Harley, B., Allen, P., Cummins, J. & Swain, M. (eds.). (1990). *The development of second language proficiency*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hinkel, E. (1997). Appropriateness of advice: DCT and multiple choice data. *Applied Linguistics*, 18, 1-26.
- Hofstede, G. (1991). *Cultures and organizations: software of the mind: inter-cultural co-operation and its importance for survival*. Maidenhead: McGrawHill.
- Ide, S. (1989). Formal forms and discernment: Two neglected aspects of universals of linguistic politeness. *Multilingua*, 8, 223-248.
- Ide, S., Hill, B., Carnes, Y.M., Ogino, T. & Kawasaki, A. (1992). The Concept of Politeness: An Empirical Study of American English and Japanese. In R. J. Watts, S. Ide, & K. Ehrich (eds.), *Politeness in language: Studies in history, theory and practice*, (pp. 281-293). Berlin: Mouton de Gruyter.
- Ide, R. (1998). "Sorry for your kindness": Japanese interactional ritual in public discourse. *Journal of Pragmatics*, 29, 509-529.
- Jorda, M.P.S. (2004). An analysis on EAP learners' pragmatic production: a focus on request form. *IBERICA*, 8, 23-39. Retrieved 02, Nov., 2006 from www.aelfe.org/documents/03-RA-8-Safont.pdf
- King, KA, & Silver, RE (1993). "Sticking points": Effects of instruction on NNS refusal strategies. *Working Papers in Educational Linguistics*, 9, pp. 47-82. Retrieved 02, Sep., 2008 from www.eric.ed.gov/sitemap/html_0900000b8014719a.html

- Koike, D.A., & Pearson, L. (2005). The effect of instruction and feedback in the development of pragmatic competence. *System*, 33, 481-501.
- Kondo, S. (2001). *Instructional effects on pragmatic development: Interlanguage refusal*. Paper presented at PacSLRF at University of Hawai'i at Manoa. Retrieved 15, Nov., 2007 from http://www.hawaii.edu/sls/uhwpsl/on-line_cat.html
- Kondo, S. (2002). Raising Pragmatic Awareness in the EFL Context. *Applied Linguistics*, 5, pp. 279-302.
- Kong, K.C.C. (1998). Politeness of service encounters in Hong Kong. *Pragmatics*, 8, 555-575.
- Kubota, M. (1996). Acquaintance or fiancée: Pragmatic differences in requests between Japanese and Americans. *Working Papers in Educational Linguistics*, 12 (1), 23-38.
- Leech, G.N. (1983). *Principles of pragmatics*. London: Longman.
- Liao, C.C., & Bresnahan, M.I. (1996). A contrastive pragmatics study on American English and Mandarin refusal strategies. *Language Sciences*, 18, 703-727.
- Mao, L.R. (1994). Beyond politeness theory: "Face" revisited and renewed. *Journal of pragmatics*, 21, 451-486
- Martinez-Flor, A. (2004). *The Effect of Instruction on the Development of Pragmatic Competence in the English as a Foreign Language Context: A Study Based on Suggestions*. Doctoral Dissertation. Castello: Universitat Jaume I.
- Martinez-Flor, A. & Soler, E. A. (2007). Developing pragmatic awareness of suggestions in the EFL classroom: A focus on instructional effects. *Canadian Journal of Applied Linguistics*, 10 (1), 47-76.
- Matsumoto, Y. (1988). Reexamination of the universality of face: Politeness phenomena in Japanese. *Journal of Pragmatics*, 12, 403-426.
- Matsumura, S. (2003). Modelling the relationships among interlanguage pragmatic development, L2 proficiency, and exposure to L2. *Applied Linguistics*, 24, pp. 465-491.
- Niezgoda, K. & Rover, C. (2001). Pragmatic and grammatical awareness. In K. R. Rose and G. Kasper (eds.) *Pragmatics in language teaching* (pp. 63-79). Cambridge: Cambridge University Press.
- Pan, Y. (1995). Power behind linguistic behavior: Analysis of politeness phenomena in Chinese official settings. *Journal of Language and Social Psychology*, 14, 462-481.

- Pan, Y. (2000). *Politeness in Chinese face-to-face interaction*. Stamford: Ablex Publishing.
- Salsbury, T. & Bardovi-Harlig, K. (2000). Oppositional talk and the acquisition of modality in L2 English. In B. Swierzbin, F. Morris, M. E. Anderson, C. A. Klee, & E. Tarone (eds.), *Social and cognitive factors in second language acquisition: Selected proceedings of the 1999 second language research forum* (pp. 57-76). Somerville: Cascadilla Press.
- Schauer, G. (2006). Pragmatic awareness in ESL and EFL contexts: Contrast and Development. *Language Learning*, 56, 269-318.
- Schmidt, R. (1990). The role of consciousness in second language learning. *Applied Linguistics*, 11, 17-46.
- Schmidt, R. (1993). Consciousness, learning and interlanguage pragmatics. In G. Kasper & S. Blum-Kulka (eds.), *Interlanguage pragmatics* (pp. 21-42). Oxford: Oxford University Press.
- Scollon, R. & Scollon, S.B.K. (1995). *Intercultural communication: A discourse approach*. Cambridge, MA: Blackwell.
- Silva, A.J.B. (2003). The effects of instruction on pragmatic development: Teaching polite refusal in English. *Second Language Studies*, 22, pp. 55-106. Retrieved 02, Nov., 2006 from [www.hawaii.edu/sls/uhwpsl/22\(1\)/Silva.pdf](http://www.hawaii.edu/sls/uhwpsl/22(1)/Silva.pdf)
- Spencer-Oatey, H. (1993). Conceptions of social relations and pragmatics research. *Journal of Pragmatics*. 20: 27-47.
- Takahashi, S. (2001). The role of input enhancement in developing pragmatic competence. In K. R. Rose and G. Kasper (eds.) *Pragmatics in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press. pp. 171-199.
- Thomas, J. (1983). Cross-cultural pragmatic failure. *Applied Linguistics*, 4, 91-112.
- Ting-Toomey, S. & Chung, L.C. (2005). *Understanding Intercultural Communication*. Los Angeles, CA: Roxbury Pub.
- Varner, I. & Beamer, L. (2005). *Intercultural Communication in the Global Workplace* (3rd ed.). Boston, MA: McGraw-Hill.
- Widjaja, C. (1997) A study of date refusal: Taiwanese females vs. American females. *University of Hawai'i Working Papers in ESL*, 15 (2), 1-43.

ภาคผนวก

ตัวอย่างมาตรวัดระดับความตระหนักเชิงวัฒนธรรม

สถานการณ์ด้านล่างต่อไปนี้ เป็นสถานการณ์ที่คุณกำลังพูดได้ตอบกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ในแต่ละข้อให้อ่านสถานการณ์และเลือกระดับ 1-7 ว่าคำพูดที่คุณใช้ในแต่ละสถานการณ์มีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

ระดับ 1 = ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง

ระดับ 5 = ค่อนข้างเหมาะสม

ระดับ 2 = ไม่เหมาะสม

ระดับ 6 = เหมาะสมดี

ระดับ 3 = ค่อนข้างไม่เหมาะสม

ระดับ 7 = เหมาะสมอย่างยิ่ง

ระดับ 4 = เฉยๆ

1. คุณเป็นนักศึกษา คุณกำลังทำรายงานการสำรวจเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกภายในมหาวิทยาลัย ขณะนี้คุณอยู่ในห้องสมุด คุณต้องการขอให้อาจารย์ที่คุณไม่รู้จักคนหนึ่งช่วยตอบแบบสอบถามให้ คุณพูดว่า

You: "Excuse me. I'm doing a survey project about the university facilities. So, please fill up the questionnaire for me."

คุณคิดว่าคำพูดที่ใช้มีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง

เหมาะสมอย่างยิ่ง

1

2

3

4

5

6

7

2. คุณเป็นนักเรียนไทยที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในสหรัฐอเมริกา อาจารย์ของคุณบอกคุณว่าเธอกำลังจะมาเที่ยวประเทศไทย เธอกำลังตัดสินใจเลือกว่าจะไปเที่ยวเกาะลันตา หรือ เกาะพีพี คุณคิดว่าอาจารย์ควรไปทั้งสองเกาะเพราะว่ามีบริการเรือโดยสารระหว่างเกาะทั้งสอง

You: "You can just visit both islands because there is a ferry between them."

คุณคิดว่าคำพูดที่ใช้มีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง

เหมาะสมอย่างยิ่ง

1

2

3

4

5

6

7

ตัวอย่างแบบวิเคราะห์สำนวนวัจนกรรม

อ่านสถานการณ์ต่อไปนี้ เลือกคำตอบที่เหมาะสมที่สุดในแต่ละสถานการณ์ และให้เหตุผลว่าตัวเลือกแต่ละข้อมีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

1. คุณเป็นอาจารย์ วันนี้คุณต้องค้างคืนที่หอพักของมหาวิทยาลัย ขณะที่คุณกำลังทำงานอยู่ในห้องคุณได้ยินเสียงเพลงดังออกมาจากห้องนักศึกษาคนหนึ่ง คุณไม่รู้จักรักนักศึกษาคอนนั้นแต่คุณต้องการขอให้เขาเปิดเพลงเบาลง คุณพูดว่า

A. Excuse me, can you turning down the music?	เหตุผล
B. Hello! Turn down the music. Some people are now studying, and some are sleeping.	
C. Excuse me, what's name of the music? Sounds good, I like it, but it is a bit too loud.	
D. Hello! I've to work so would you mind turning the tunes down a little?	

2. คุณเป็นหัวหน้าภาควิชาหนึ่งในมหาวิทยาลัย นักศึกษาที่คุณไม่รู้จักรักคนหนึ่งมาพบคุณ นักศึกษาต้องการสมัครงานพิเศษตำแหน่งผู้ช่วยอาจารย์ (TA) แต่เกรดเฉลี่ยของเขาไม่สูงพอ คุณคิดว่านักศึกษาคอนนี้ควรลองสมัครงานพิเศษที่ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยแทน คุณพูดว่า

A. I think it better to apply for a part-time job in the university library.	เหตุผล
B. I would probably suggest that you apply for a part-time job in the university library.	
C. How about applying for a part-time job in the university library?	
D. Part-time jobs in the university library required lower grades.	